

Voortgangsrapportage nr 1

Actieplan Voedselveiligheid

Implementatie van de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager

Den Haag, 26 maart 2019

OVONED

NVWA

Ministerie van LNV

Ministerie van VWS

Inhoud

1	Inleiding	3
2	De eierketen	4
2.1	Zelfregulering met voedselveiligheid topprioriteit	5
2.2	Voedselveiligheid beter waarborgen in IKB Ei	7
2.3	Voedsel fraude	9
2.4	Risicobeoordeling IKB Ei	10
2.5	Kennis pluimveehouders	11
2.6	IKB PSB	12
3	De NVWA	14
3.1	Voedselveiligheid de hoogste prioriteit	14
3.2	Kennis, risicobeoordeling en coördinatie voedselveiligheid in de organisatie herkenbaar belegd	16
3.3	Beoordeling en afhandeling signalen en meldingen	17
3.4	Samenwerking toezicht en opsporing	19
3.5	Communicatie en uitwisseling informatie	21
3.6	Afstemming handhavingsbeleid met de EU	23
4	De ministeries van LNV en VWS	24
4.1	Beleidsmix die zelfregulering en naleving stimuleert	24
4.2	Politieke en beleidsmatige verantwoordelijkheid voedselveiligheid	26
4.3	Versterking van de NVWA	28
4.4	NCAE en NVWA	31
5	Acties uit Kamerbrief bij Actieplan Voedselveiligheid	32
5.1	Analyse samenwerking publieke toezichthouders en certificerende instellingen	32
5.2	Evaluatie Actieplan Voedselveiligheid	33

1 Inleiding

Eind december 2018 heeft de Tweede Kamer het Actieplan Voedselveiligheid – *Implementatie van de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager*¹ ontvangen. In de brief behorende bij het Actieplan is aangegeven dat de Tweede Kamer halfjaarlijks een voortgangsrapportage ontvangt, de eerste in april 2019. Dit is deze eerste voortgangsrapportage.

In het Actieplan Voedselveiligheid zijn de acties beschreven waarmee de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager naar aanleiding van het onderzoek 'fipronil in eieren' opgevolgd worden, inclusief het tijdpad. Achtereenvolgens zijn beschreven de activiteiten van de eierketen, de NVWA en de ministeries van LNV en VWS. De eierketen, de NVWA en de beide ministeries zijn aan de slag gegaan met het doorvoeren van maatregelen om de voedselveiligheid beter te borgen. In deze eerste rapportage is de voortgang te lezen van de acties die zijn gestart en uitgevoerd in het afgelopen half jaar. De voortgangsrapportage volgt de hoofdstukindeling van het Actieplan Voedselveiligheid en moet worden gelezen in samenhang met het Actieplan. In de tabellen zijn de acties die al waren afgerond op het moment dat het Actieplan Voedselveiligheid verscheen, groen gekleurd. De acties die zijn afgerond per 1 april 2019 zijn lichtgroen gemarkeerd en als zodanig aangeduid. In de tekst wordt beschreven wat de behaalde resultaten zijn, welke acties zijn afgerond, maar ook waar sprake is van een mogelijke vertraging.

In deze voortgangsrapportage is ook de uitwerking van aanbeveling 18 van de Commissie Sorgdrager opgenomen. Deze aanbeveling gaat over de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de ministeries VWS en LNV op het vlak van voedselveiligheid. Het Actieplan ging niet in op deze aanbeveling, omdat bij de totstandkoming van het Actieplan de analyse door ABDTOPConsult nog niet gereed was. In de komende voortgangsrapportages zal ook over aanbeveling 18 en de bijbehorende (nieuwe) acties worden gerapporteerd. Het laatste hoofdstuk van deze voortgangsrapportage bevat twee toezeggingen die in de Kamerbrief bij het Actieplan Voedselveiligheid aan de Tweede Kamer zijn gedaan. Dit betreft de evaluatie en een analyse van de samenwerking tussen publiek en privaat toezicht.

Deze voortgangsrapportage is opgesteld door de eierketen, de NVWA en de ministeries van LNV en VWS. Daarbij heeft iedere partij de aan haar gerichte aanbevelingen opgepakt en meldt nu ook de voortgang ervan in deze voortgangsrapportage. In onderling overleg tussen partijen is gekeken naar de samenhang van alle acties.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2018-2019, 26 991, nr. 536

2 De eierketen

In 2018 zijn er diverse rapporten gepubliceerd naar aanleiding van het fipronilincident. In mei 2018 is het eindrapport van de Werkgroep Versterking Zelfregulering Eierketen (WVZE) gepubliceerd. In dit rapport staan 22 aanbevelingen ter versterking van de zelfregulering van de eierketen. De WVZE heeft de aanbevelingen zo concreet mogelijk gemaakt. De WVZE heeft aan elke aanbeveling een 'eigenaar' gekoppeld en toezegging gevraagd voor het uitwerken van de betreffende aanbeveling. In juni 2018 heeft De Commissie Sorgdrager haar rapport gepubliceerd. Zij heeft in haar aanbevelingen aan de eierketen onder andere aangegeven dat de aanbevelingen van de WVZE zo spoedig mogelijk uitgevoerd moeten worden.

OVONED, de ketenorganisatie waar alle ondernemersverenigingen van de eiersector in samenwerken, voert het merendeel van de aanbevelingen van Sorgdrager uit. In dit hoofdstuk worden per aanbeveling gericht aan de eierketen, de acties beschreven die het afgelopen half jaar (tot en met maart 2019) zijn uitgevoerd. Tevens zijn de resultaten van de acties beschreven. In dit hoofdstuk wordt tevens de voortgang vermeld van de aanbevelingen die andere organisaties op zich hebben genomen. Deze organisaties zijn AVINED (brancheorganisatie voor de pluimvee keten), het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) en de Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI). OVONED heeft de inbreng van deze organisaties in dit plan gecoördineerd, zodat een samenhangend beeld ontstaat van alle activiteiten in de eierketen.

2.1 Zelfregulering met voedselveiligheid topprioriteit

Aanbeveling 1

Zorg voor een betrouwbaar stelsel van zelfregulering, waarin voedselveiligheid de topprioriteit vormt en niet ondergeschikt wordt gemaakt aan commerciële belangen.

Eigenaar

OVONED

Voortgang acties

Gebbruik van voedselveilige producten en middelen op pluimveebedrijven

IKB Ei heeft een inventarisatie uitgevoerd naar de middelen en producten die worden gebruikt op pluimveebedrijven. Tegelijkertijd is er gekeken uit welke (voedselveilige) gecertificeerde of gereguleerde systemen IKB Ei deelnemers producten zouden mogen gebruiken en voor welke toepassing. Aan de hand van resultaten van de inventarisatie zijn de voorschriften van IKB Ei aangescherpt en zijn er nieuwe voorschriften opgesteld. Deze voorschriften zijn eind maart vastgesteld. Hierdoor is ongeveer 90% van de producten en middelen, die gebruikt worden op pluimveebedrijven, afkomstig uit (voedselveilige) gecertificeerde/gereguleerde systemen. Onder de 90% vallen onder meer gewasbeschermingsmiddelen en biociden, ontsmettingsmiddelen, diervoedermiddelen en diergeneesmiddelen. Voor de resterende 10% producten en middelen is nader onderzoek nodig hoe borging kan plaats vinden. Deze middelen maken nu geen onderdeel uit van gereguleerde/gecertificeerde systemen. Dit onderzoek zal plaatsvinden in de loop van 2019.

Programma Monitoring Kritische Stoffen (MKS)

IKB Ei is gestart met het Programma Monitoring Kritische Stoffen (MKS). Het monitoringsprogramma richt zich op alle schakels van de eierketen (van broederij tot pakstation). Naast eieren, kunnen er ook andere matrixen bemonsterd gaan worden. De inhoud van dit monitoringsprogramma is gebaseerd op risicoanalyses. Ten grondslag aan de risicoanalyses liggen de resultaten van meerdere batches eieren die zijn bemonsterd en geanalyseerd op verschillende soorten stofgroepen in 2018 en 2019 (fase 1).

Het Programma MKS wordt in 2019 verder doorontwikkeld tot een robuust systeem, waar ook niet-IKB Ei-deelnemers aan kunnen gaan deelnemen (fase 2). Het streven is om dit in juni 2019 gereed te hebben. In 2019 wordt er ook gewerkt aan het opzetten van een centrale database voor vastlegging van de resultaten uit het programma, zodat deze informatie gedeeld kan worden in de keten en bijvoorbeeld met de overheid. OVONED maakt hiertoe duidelijke afspraken met onder andere de NVWA en private ondernemingen over privacy en gebruik van gegevens met de insteek dat het delen van informatie de effectiviteit van de monitoring versterkt.

Draaiboek Voedselveiligheidsincidenten

De eiersector heeft met inbreng van alle betrokken partijen in de eierketen, waaronder ook het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) en de Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI), een draaiboek voedselveiligheidsincidenten opgesteld en vastgesteld. Het draaiboek is erop gericht om mogelijke incidenten in het kader van voedselveiligheid tijdig te signaleren, op te pakken en af te handelen voordat ze kunnen uitmonden in een crisis. Het draaiboek is afgestemd met de NVWA. De praktische werking zal in het najaar worden getest in de crisisoefening die op initiatief van de NVWA plaats vindt en waaraan zowel overheidspartijen als de ketenpartijen deelnemen.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	IKB Ei evalueert haar doelstellingen en scope en herdefinieert deze waar nodig. Hierbij is voedselveiligheid als hoofddoelstelling vastgelegd.	Gereed
2	Uitvoeren inventarisatie naar gebruikte producten en middelen op pluimveebedrijven en vaststellen uit welke gecertificeerde of gereguleerde systemen IKB Ei deelnemers producten mogen gebruiken.	Begin 2019 Gereed
3	Vaststellen voorschriften IKB Ei: - voor borgen gebruikte producten en middelen die voedselveilig zijn (uit gecertificeerde/gereguleerde systemen); - dat producten en middelen alleen gebruikt worden voor de toepassing waarvoor ze zijn goedgekeurd/toegelaten.	Begin 2019 Gereed
4	Vaststellen borgingssystematiek voor producten en middelen waarvoor geen certificering is.	Begin 2019 Per 1 april 2019 90% gereed; afronding voorzien: eind 2019
5	Uitvoeren pilot monitoring kritische stoffen gericht op biociden.	Gereed
6	Opzetten adviesstructuur kritische stoffen (wetenschappelijke raad en technische commissie).	Gereed
7	Opzetten programma monitoring kritische stoffen eierketen aan de hand van risicoanalyses.	December 2018 Voorzien: juni 2019
8	Opzetten centrale database voor vastlegging resultaten monitoring kritische stoffen (inclusief vastleggen afspraken omtrent gebruik gegevens met onder andere de NVWA).	2019
9	Opstellen draaiboek voedselveiligheidsincidenten en afstemmen met partijen (inclusief overheid en KAT).	Eind 2018 Gereed
10	OVONED werkt mee aan oefening van voedselveiligheidsincident om de werking van het draaiboek voedselveiligheidsincidenten te testen samen met overheid en ketenpartijen.	2019
11	OVONED heeft overleg met KAT over aanbevelingen WVZE, zie resultaten onder 'verbeterproces'.	Gereed

2.2 Voedselveiligheid beter waarborgen in IKB Ei

Aanbeveling 2

Bereid daarom de waarborging voor voedselveiligheid binnen het IKB Ei ketenkwaliteitssysteem uit:

- a. door aanbevelingen van de WVZE spoedig te implementeren;*
- b. door een nauwe aansluiting te zoeken met de verwerkende industrie en de retail en hun kwaliteitssystemen zodat het schema werkelijk waarborgen biedt voor de hele keten, van 'boer tot bord';*
- c. door eieren vaker te laten onderzoeken op een breed spectrum van residuen;*
- d. door het schema zo in te richten dat het voldoet aan de criteria van ketenborging.nl en toegevoegd kan worden aan de witte lijst van ketenborging.nl.*

Eigenaar

OVONED

Voortgang acties

Ketenborging.nl en IKB Ei

IKB Ei moet als schema voor zelfregulering op ketenborging.nl komen te staan. IKB Ei heeft zich aangemeld bij ketenborging.nl om het systeem te laten toetsen door de NVWA op basis van de criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen.

In augustus 2018 zijn bij de NVWA de documenten van IKB Ei (versie met ingangsdatum 1 augustus 2018) aangeleverd inclusief de resultaten van de uitgevoerde self assessment. Een eerste beoordeling door de NVWA heeft plaatsgevonden. Op 30 augustus 2018 heeft er een oriënterend gesprek plaatsgevonden tussen NVWA en OVONED. Hier zijn de resultaten van de self assessment besproken en is afgesproken hoe de ontbrekende gegevens (zoals integriteitsprogramma, actualisering concordantietabel IKB – wetgeving etcetera) aangeleverd dienen te worden bij de NVWA. Zodra de aangeleverde gegevens volledig zijn, zal de NVWA de vereiste bureaustudie starten.

OVONED streeft ernaar om april 2019 de ontbrekende gegevens aan te leveren bij de NVWA. De ontbrekende gegevens moeten eerst ingebouwd worden in het kwaliteitsschema IKB Ei, zodat IKB Ei kan voldoen aan de toetsingscriteria van de Taskforce Voedselvertrouwen. De volgende acties hebben onder meer plaatsgevonden het afgelopen half jaar:

- Een onafhankelijk deskundige heeft een integriteitsprogramma inclusief auditplan opgesteld dat het functioneren van de certificerende instantie's (CI) monitort en waar nodig bijstuurt. Het integriteitsprogramma omvat onder andere monitoring door de schemabeheerder of de certificerende instantie (CI) op adequate wijze controles bij de deelnemers uitvoeren en of de CI's op adequate wijze non-conformiteiten afhandelen en sancties consequent toepassen. Ook worden de eisen aan de controleurs en uitvoering van onder meer onaangekondigde controles en het controleren op afstand hierin meegenomen. Het integriteitsprogramma is vastgesteld en wordt momenteel geïmplementeerd in de Algemene Voorwaarden IKB Ei en haar bijlagen.
- Er is een externe analyse op kwetsbaarheden en fraudebestendigheid in de eierketen uitgevoerd. Hierbij is de aanpak gevolgd zoals aanbevolen door de Global Food Safety Initiative (GFSI) (zie ook 2.3.).
- In het voorjaar van 2019 is er een pilot uitgevoerd om het systeem van onaangekondigde controles structureel en risico gebaseerd in te zetten binnen IKB Ei.
- IKB Ei heeft de verplichting om incidenten proactief te melden bij de handhavingsautoriteiten en bij IKB Ei vastgesteld in haar schema (zie ook 2.3).

- IKB Ei heeft een onafhankelijke Raad van Beheer IKB doorgevoerd in de Algemene Voorwaarden IKB Ei en haar bijlagen en de leden van de Raad van Beheer IKB Ei benoemd. Daarnaast heeft IKB Ei ook een onafhankelijke voorzitter CCvD IKB Ei benoemd.

Ketenborging.nl en afnemers van eieren

CBL en FNLI stimuleren hun leden gebruik te maken van kwaliteitssystemen die als geaccepteerd vermeld staan op ketenborging.nl. Op het moment dat IKB Ei op ketenborging.nl staat zullen ze een extra impuls geven aan het stimuleren van geaccepteerde kwaliteitssystemen zoals IKB Ei.

OVONED organiseert in samenwerking met FNLI en CBL een jaarlijkse strategische sessie over IKB Ei met de belangrijkste retailers en andere afnemers. Hierbij moet gedacht worden aan supermarkten en de verwerkende industrie. De inhoud van de bijeenkomst is afgestemd met het CCvD IKB Ei en de voorbereidingen voor de strategische sessie zijn gestart. Het streven is om de bijeenkomst in mei 2019 te houden.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Vaststellen begroting IKB Ei 2019 en deelnemersbijdrage IKB Ei 2019.	Gereed
2	FNLI is vertegenwoordigd in het Centraal College van Deskundigen IKB Ei.	Gereed
3	OVONED organiseert eerste jaarlijkse strategische sessie over IKB Ei.	Begin 2019 Voorzien: mei 2019
4	IKB Ei meldt zich aan bij ketenborging.nl.	Gereed
5	OVONED stelt een integriteitsprogramma IKB Ei en auditplan op.	December 2018 Gereed
6	IKB Ei levert ontbrekende gegevens aan bij de NVWA. De NVWA toetst IKB Ei aan de hand van de criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen. Het streven is dat IKB Ei in 2019 staat vermeld op ketenborging.nl.	2019
7	FNLI en CBL geven extra impuls aan stimuleren van op Ketenborging.nl vermelde geaccepteerde systemen, zoals IKB Ei.	2019

2.3 Voedsel fraude

Aanbeveling 3

Besteed meer aandacht aan voedsel fraude. Richt de controles zo in dat misleiding en fraude sneller ontdekt kunnen worden en formuleer een geloofwaardig sanctieregime. Leg alle aangesloten bedrijven de plicht op vermoedens van fraude of misleiding te melden.

Eigenaar
OVONED

Voortgang acties

Informatie-uitwisseling tussen de overheid en IKB Ei is belangrijk om de kans op fraude te beperken. IKB Ei heeft een nieuwe deelnemersovereenkomst vastgesteld met daarin de bepaling dat een IKB Ei deelnemer toestemming moet geven aan overheidsinstanties om informatie over lopende onderzoeken op hun bedrijf – op verzoek van IKB Ei – te delen met IKB Ei. De nieuwe deelnemersovereenkomst geldt voor alle IKB Ei deelnemers.

De externe analyse van kwetsbaarheden en fraudebestendigheid in de eierketen is afgerond. Hierbij is de aanpak gevolgd zoals aanbevolen door de Global Food Safety Initiative (GFSI). Op basis van de resultaten wordt gekeken hoe een kwetsbaarheidsanalyse ingebouwd kan worden in het IKB Ei systeem, die deelnemers kan ondersteunen bij het voorkomen en beheersen van voedsel fraude (zie ook bij 2.2.).

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	OVONED heeft meldpunt ingericht: 088-9984390; meldpuntIKB@avined.nl en zet indien nodig meldingen door naar bevoegde autoriteit.	Gereed
2	IKB Ei heeft een protocol incidentmanagement opgesteld en heeft de wijziging vastgesteld in haar schema.	Gereed
3	IKB Ei voert wijziging door in de Algemene Voorwaarden en haar bijlagen over toestemming aan de handhavingsautoriteiten over het delen van informatie aan IKB Ei.	Begin 2019 Gereed
4	OVONED laat een externe analyse van de eierketen op kwetsbaarheden en fraudebestendigheid uitvoeren.	Begin 2019 Gereed
5	IKB Ei bouwt een kwetsbaarheidsanalyse in haar systeem.	Begin 2019

2.4 Risicobeoordeling IKB Ei

Aanbeveling 4

Richt de risicobeoordeling bij het ketenkwaliteitssysteem IKB Ei onafhankelijk en deskundig in; zoek aansluiting bij de rijke Nederlandse kennisinfrastructuur op het gebied van voedselveiligheid en landbouw, en zorg dat alle relevante informatie beschikbaar is om een betrouwbare inschatting van de risico's te kunnen maken.

Eigenaar

OVONED, CBL, FNLI

Voortgang acties

OVONED laat het schemabeheer van IKB Ei periodiek extern toetsen (WVZE-aanbeveling 11). Het beheer van IKB Ei is november 2017 door een extern bureau getoetst. De resultaten van deze externe toetsing zijn meegenomen in de huidige ontwikkelingen binnen IKB Ei. Na implementatie van alle aanbevelingen zal er een nieuwe externe toetsing worden uitgevoerd. De verwachting is dat deze toetsing eind 2019 uitgevoerd kan worden.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Onafhankelijke Raad van Beheer IKB Ei doorgevoerd in de Algemene Voorwaarden IKB Ei en haar bijlagen. De leden voor de Raad van Beheer IKB Ei zijn benoemd.	Gereed
2	Onafhankelijke voorzitter CCvD IKB Ei is benoemd.	Gereed
3	OVONED laat het beheer van IKB Ei periodiek extern toetsen.	2019

2.5 Kennis pluimveehouders

Aanbeveling 5

Zorg dat individuele pluimveehouders over de kennis kunnen beschikken die nodig is om de risico's in hun bedrijfsprocessen maximaal te beheersen en nieuwe risico's te kunnen onderkennen.

Eigenaar
OVONED

Voortgang acties

Deze actie was gereed op het moment dat het Actieplan Voedselveiligheid aan de Tweede Kamer werd gestuurd (21 december 2018).

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Service loket voor pluimveehouders is ingericht bij OVONED.	Gereed

2.6 IKB PSB

Aanbeveling 6

De voedselveiligheid in de keten is alleen dan toereikend gewaarborgd, wanneer ook de dienstverlenende en ondersteunende bedrijven de risico's van hun werkzaamheden voor de voedselveiligheid goed weten te beheersen. IKB PSB heeft thans geen toegevoegde waarde voor de veiligheid van het product. Richt het schema IKB PSB opnieuw in, zodat gegarandeerd wordt dat dienstverleners zich bewust zijn van de risico's voor de voedselveiligheid die inherent zijn aan hun activiteiten, en zorg dat de aangesloten bedrijven daadwerkelijk regelmatig gecontroleerd worden. Verplicht de aangesloten bedrijven alleen producten van gecertificeerde bedrijven af te nemen, en doordring hen van het feit dat certificering een alerte en kritische blik en feitelijke controles niet kan vervangen.

Eigenaar
OVONED en AVINED

Voortgang acties

Binnen IKB PSB zijn o.a. eisen vastgesteld over het buitengebruik van rodenticiden, de inzet van toegelaten middelen voor plaagdierenbeheersingsbedrijven en het hebben van een actuele Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) voor alle IKB PSB-activiteiten.

De benodigde aanpassingen in IKB PSB ten aanzien van de eisen die worden gesteld aan het gebruik van producten en middelen op pluimveebedrijven zijn doorgevoerd voor plaagdierenbeheersing. De besluitvorming voor aanpassingen voor de overige PSB-activiteiten waarbij producten en middelen worden ingezet volgt medio 2019. Inhoudelijk zullen de eisen aansluiten op de eisen die in IKB Ei worden gesteld.

IKB PSB heeft een plan van aanpak opgesteld om in de toekomst te kunnen voldoen aan de criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen. IKB PSB heeft o.a. het zelfbeoordelingsformulier van ketenborging.nl ingevuld om vooraf de verbeteracties te identificeren. Ook is het tijdspad voor het uitvoeren van de verbeteracties uitgewerkt in een plan van aanpak. Een van de verbeteracties is het opnemen van onaangekondigde fysieke controles in haar kwaliteitssysteem. Deze actie loopt op schema. Ook heeft het AVINED-bestuur op 22 januari 2019 in het kader van onafhankelijkheid een onafhankelijke voorzitter voor de Adviescommissie IKB PSB aangesteld en benoemd. Zoals genoemd in hoofdstuk 2.2 bij WVZE-aanbeveling 10, is het ook voor IKB PSB van belang dat retailers en industrie deze acties in het kader van ketenborging.nl steunen. Het streven is om vóór 1 januari 2020 aangemeld te zijn bij ketenborging.nl.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Structurele en inhoudelijke herziening van de Algemene voorwaarden IKB PSB en haar bijlagen ter versterking van IKB PSB.	Gereed
2	Afronden inhoudelijke herziening van de voorschriften IKB PSB.	Januari 2019 Gereed
3	IKB PSB stelt dezelfde eisen als IKB Ei aan gebruik van producten en middelen op pluimveebedrijven ten minste voor de certificaten reiniging, ontsmetting, plaagdierbeheersing en enten. Resultaten van de uitvoering van WVZE-aanbeveling 2 worden hierin meegenomen, zie hoofdstuk 2.1.	Januari 2019 Voorzien: juni 2019

Voortgangsrapportage Actieplan Voedselveiligheid – nr 01 –voorjaar 2019

4	Opname van volledige aanpak van alle plaagdieren IKB Ei en IKB PSB.	Gereed
5	IKB PSB gaat het uitvoeren van onaangekondigde fysieke controles opnemen in haar kwaliteitssysteem.	2019
6	Opstellen plan van aanpak om te voldoen aan de criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen.	Begin 2019 Gereed
7	Aanstellen van een onafhankelijke voorzitter Adviescommissie IKB PSB	Begin 2019 Gereed
8	Bewustwording IKB PSB-bedrijven via actuele informatieverstrekking.	Gereed

3. De NVWA

In dit hoofdstuk wordt de stand van zaken weergegeven ten aanzien van de acties die gericht waren aan de NVWA.

3.1 Voedselveiligheid de hoogste prioriteit

Aanbeveling 7

Garandeer dat de voedselveiligheid de hoogste prioriteit krijgt en niet afgewogen wordt tegen andere waarden en belangen. Draag er zorg voor dat het primaire belang van voedselveiligheid in de hele organisatie wordt gedeeld en alle medewerkers daarvan doordrongen zijn.

Voortgang acties

Vanuit de top van de NVWA is uitgedragen dat de NVWA staat voor veiligheid van voedsel en consumentenproducten, dierenwelzijn en natuur. Hierbij geldt dat voedselveiligheid het doorslaggevend publieke belang is bij afwegingen en herprioritering.

In het jaarplan 2019 van de NVWA is de zichtbaarheid van de inzet op voedselveiligheid gewaarborgd. De NVWA besteedt in 2019 52% van de beschikbare toezichtscapaciteit aan het onderwerp voedselveiligheid. Het totale budget van de NVWA in 2019 blijft met circa € 350 miljoen min of meer gelijk. De NVWA kiest op het gebied van voedselveiligheid in 2019 voor een prioritering op het terrein van bijzondere eet- en drinkwaren (bijvoorbeeld voeding voor medisch gebruik, babyvoeding, nieuwe voedingsmiddelen, voedings-supplementen en vermelding van voedings- en gezondheidsclaims) en onderzoeken op het gebied van (voedsel)fraude door de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van de NVWA.

Het besef van het grote belang van voedselveiligheid is bij de NVWA-medewerkers vergroot, via interne communicatie over het onderwerp in allerlei verschijningsvormen. Dit varieert van focus op voedselveiligheid in de corporate story ('het verhaal van de NVWA') tot workshops en stands tijdens de jaarbijeenkomst voor en door medewerkers en publicaties op intranet rondom bijvoorbeeld de totstandkoming van de Staat van Voedselveiligheid en de ketenanalyses van de verschillende voedselproducerende sectoren. Communicatie over het belang van voedselveiligheid wordt gecontinueerd binnen de organisatie.

De Europese ministers hebben naar aanleiding van het fipronil incident afgesproken een Chief Food Safety Officer (CFSO) in te stellen per lidstaat. Totdat de CFSO is aangesteld in Nederland worden de incident-gerelateerde taken uitgevoerd door de Chief Veterinary Inspector (CVI) van de NVWA. De gesprekken over de coördinerende rol op het gebied van voedselveiligheid van de CFSO zijn gestart.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Zichtbaarheid inzet voedselveiligheid gewaarborgd in het jaarplan 2019.	December 2018 Gereed
2	Reguliere overleggen met ketens en maatschappelijke organisaties zijn ingeregeld.	Gereed
3	De 'Staat van voedselveiligheid' is gepubliceerd op de website www.nvwa.nl .	Gereed

Voortgangsrapportage Actieplan Voedselveiligheid – nr 01 –voorjaar 2019

4	Inspecteurs betrokken bij voedselveiligheid zijn getraind voor uitvoering voedselveiligheidsdraaiboek.	Derde kwartaal 2019
5	Afspraken zijn gemaakt om het belang van voedselveiligheid bij de NVWA-medewerkers te vergroten.	Eerste helft 2019 Gereed
6	CFISO is aangesteld.	Eerste helft 2019
7	CFISO maakt afspraken op welke wijze de coördinerende rol op het gebied van voedselveiligheid wordt ingevuld.	Eerste helft 2019

3.2 Kennis, risicobeoordeling en coördinatie voedselveiligheid in de organisatie herkenbaar belegd

Aanbeveling 8

Geef voedselveiligheid in de organisatie een herkenbare plaats waarvandaan de kennis die nodig is voor een adequate beoordeling van risico's en de acties die nodig zijn om de risico's te beheersen, gecoördineerd kunnen worden.

Aanbeveling 13

Zorg dat de organisatie beschikt over de kennis die nodig is om risico's voor de voedselveiligheid snel, adequaat en omvattend te kunnen beoordelen en om effectief in te kunnen grijpen in voedselketens. Zorg voor een goede verbinding van de wetenschappelijke, juridische en strategische kennis en de kennis van inspecteurs van de praktijk van bedrijven en bedrijfsprocessen zodat de aanwezige expertise ook werkelijk gebruikt wordt.

Aanbeveling 14

Zorg voor een voortvarende en eenduidige inschatting van de risico's voor de voedselveiligheid.

Voortgang acties

Deze acties waren gereed op het moment dat het Actieplan Voedselveiligheid aan de Tweede Kamer werd gestuurd (21 december 2018).

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Ketenanalyses eierketen en pluimveevleesketen zijn gereed en beschikbaar op ^[1] .	Gereed
2	Procedures voor aanvraag risicobeoordeling door BuRO van meldingen en signalen is gereed.	Gereed
3	Verantwoordelijkheden NVWA en ILT ten aanzien van handhaving wet- en regelgeving biociden zijn geëxpliciteerd en vastgelegd in een samenwerkingsconvenant.	Gereed

3.3 Beoordeling en afhandeling signalen en meldingen

Aanbeveling 9

Zorg dat signalen snel, integraal en deskundig gewogen worden, zodat maximale helderheid over de risico's en de maatschappelijke impact van overtredingen bestaat alvorens een besluit genomen wordt over bestuursrechtelijke of strafrechtelijke opvolging.

Voortgang acties

Direct na het fipronilincident zijn op het meldingenproces kwaliteitsverbeteringen ingezet. De digitale en telefonische vragen en meldingen komen inmiddels centraal binnen bij het Klantcontactcentrum en worden daar geregistreerd. Het Klantcontactcentrum zet de meldingen die opgevolgd moeten worden door naar het op 1 februari 2018 gestarte multidisciplinaire team van deskundigen, dat deze meldingen inhoudelijk beoordeelt en de onderlinge samenhang bekijkt, aangeeft welke opvolging de melding moet krijgen en de melding vervolgens doorzet naar het juiste onderdeel van de NVWA-organisatie voor afhandeling. Na afhandeling krijgt de melder bericht dat de melding is afgehandeld. Er is ook een verkorte route voor meldingen door interne medewerkers gerealiseerd.

In 2018 zijn ruim 49.000 vragen en meldingen binnengekomen. Met de doorgevoerde kwaliteitsverbeteringen wordt maximaal geborgd dat alle telefonische en digitale meldingen op de juiste wijze en het juiste punt binnen komen. De kans op gemiste meldingen is daarmee vele malen kleiner geworden.

Sinds kort is een procesregisseur bij het Klantcontactcentrum aangesteld, die de meldingen op hun procesgang door de NVWA volgt, de voortgang bewaakt en signaleert wanneer het proces stagneert en waar nodig actie onderneemt. De procesregisseur maakt hierbij gebruik van het Dashboard Meldingen waarmee de interne traceerbaarheid van meldingen is vergroot, periodiek managementinformatie over meldingen kan worden gegenereerd en rapportages over trends in soorten meldingen. Dit wordt benut bij het toezicht door de NVWA.

Inmiddels is daarnaast ook het centraal wegingsoverleg in werking, waarbij met diverse disciplines complexe meldingen, trends en ontwikkelingen, vermoedens van fraude, wetenschappelijke informatie en casuïstiek integraal worden gewogen en nader geduid en wordt bepaald of en welke acties en vervolgaanpak (interventie- en handhavingsstrategie) moeten worden ondernomen. Aan het integrale wegingsoverleg nemen onder meer BuRO, de Opsporingsdienst, het Fraude Expertise Knooppunt (FEK), inhoudelijke experts en de het toezicht van de NVWA-deel.

Door bovenstaande maatregelen ontstaat meer grip op de meldingen, wordt zowel de kwaliteit van de afhandeling van meldingen verbeterd als de tijd die gemoeid is met de afhandeling ervan beter bewaakt. Daarnaast draagt dit bij aan verbetering van de informatiepositie over meldingen en kan slagvaardiger worden gereageerd op trends en ontwikkelingen, doordat informatie uit meldingen beter inzichtelijk is.

Daarmee zijn de openstaande acties bij deze aanbeveling gereed.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	De wijze van afhandeling van meldingen (inclusief de meldingen die voedselveiligheid betreffen) is vastgesteld.	Gereed
2	<i>Alle</i> meldingen komen centraal binnen bij het klantcontactcentrum en worden geregistreerd en op hun procesgang door de organisatie gevolgd.	Voorjaar 2019 Gereed
3	Deskundige coördinatoren zijn aangewezen voor het beoordelen van de meldingen.	Gereed
4	Inrichten integrale wegingsoverleggen voor complexere signalen (zie ook aanbeveling 10/11).	Eerste helft 2019 Gereed
5	Elke melder krijgt zo spoedig mogelijk, in ieder geval binnen zes weken, bericht over de afhandeling van de melding.	Gereed
6	Snelle route is beschikbaar voor inspecteurs om meldingen te doen over waarnemingen buiten het eigen domein.	Maart 2019 Gereed
7	Er zijn afspraken gemaakt met Opsporing over het delen van gegevens rond meldingen. Zie ook aanbeveling 11.	Gereed
8	Afstemmingsoverleg van BuRO met RIVM en VWS ingeregeld om signalen chemische stoffen te bespreken en waar nodig acties te ondernemen.	Gereed
9	De tevredenheid over het meldingenproces wordt gemonitord bij de melders.	Doorlopend

3.4 Samenwerking toezicht en opsporing

Aanbeveling 10

Waarborg dat meldingen en signalen, ook als die betrekking hebben op fraude, in samenhang worden behandeld en traceerbaar zijn voor toezicht, handhaving en opsporing.

Aanbeveling 11

Investeer verder in een betere samenwerking tussen toezicht en opsporing.

Voortgang acties

Gezien de groeiende vraag, de aanbeveling van de commissie Sorgdrager en de mogelijkheden die het Fraude Expertise Knooppunt (FEK) biedt, is in 2018 een speciaal team opgericht dat zich voltijd toelegt op de behandeling van frauduleuze (voedselveiligheids)zaken. Het FEK ontwikkelt zich meer en meer tot een belangrijk schakelpunt in het uitwisselen van informatie en signalen en het gezamenlijk optreden tegen frauduleuze praktijken.

Via het integrale wegingsoverleg worden ook FEK-zaken behandeld. Hiermee wordt aan de samenwerking tussen toezicht en opsporing structureel invulling gegeven.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Werkwijze bij samenwerking Opsporing en Toezicht is vastgelegd en versterkt via het Fraude Expertise Knooppunt.	Gereed
2	De verbinding van het FEK met het klantcontactcentrum is ingeregeld.	Eerste helft 2019
3	Toezicht is aangesloten bij overleg met het OM om vroegtijdig te duiden waar inzet van bestuursrecht meer effectief is met betrekking tot voedselveiligheid.	Gereed
4	De NVWA verkent samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) of benoeming van een contactambtenaar (artikel 58 Wet op de economische delicten) kan bijdragen aan de interactie tussen de NVWA en het OM.	Eerste helft 2019

Aanbeveling 12

Schep samen met het OM helderheid over de mogelijkheden informatie uit te wisselen en de beperkingen daarvan, kennis te delen en samen te werken over de grenzen heen van de strafrechtelijke opsporing en het bestuursrechtelijke toezicht. Zorg dat alle geledingen van de organisatie hiervan een eenduidig beeld hebben. Zoek de ruimte die de wetgeving biedt wanneer de voedselveiligheid in het geding is.

Voortgang acties

Binnen de NVWA wordt gewerkt aan stroomlijning van de interne informatie-uitwisseling tussen het toezicht en opsporing. Daartoe is een maatregelenpakket samengesteld, waarmee de bewustwording van en de juridische en procedurele duidelijkheid ten aanzien van informatie-uitwisseling bij alle betrokken medewerkers wordt verbeterd. Dit maatregelenpakket is afgestemd met het Openbaar Ministerie.

Daarnaast hebben NVWA en OM zich ten doel gesteld dat er een gezamenlijk beeld moet komen van de mogelijkheden om binnen de bestaande juridische kaders informatie uit te wisselen, in het bijzonder op het gebied van de voedselveiligheid. Daartoe wordt ook gezien op welke wijze de Aanwijzing Wet Politiegegevens en de rol van de Officier van Justitie kan worden verhelderd, waarna deze breed in beide organisaties bekend wordt gemaakt. Het uitgangspunt is steeds: "delen, tenzij".

Tot slot wordt in de komende maanden in overleg met het OM en met ministerie van Justitie en Veiligheid gezien of de benoeming van een contactambtenaar (artikel 58 Wet op de economische delicten) kan bijdragen aan een betere interactie tussen de NVWA en het OM.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Maatregelen ten behoeve van de verbetering van de interne informatie-uitwisseling tussen toezicht en opsporing zijn opgesteld en geëffectueerd.	Eerste helft 2019
2	Heldere afspraken zijn gemaakt met het OM over informatie-uitwisseling en samenwerking en deze zijn vastgelegd in een visie en werkwijze.	Eerste helft 2019

3.5 Communicatie en uitwisseling informatie

Aanbeveling 15

Zorg in overleg met de departementen voor een eenduidige communicatie.

Voortgang acties

Het is belangrijk dat bij een crisis of incident de betrokken organisaties en personen elkaar snel weten te vinden. Daartoe zijn met de crisiscoördinatoren, communicatieadviseurs en woordvoerders van de departementen LNV en VWS, NVWA, RIVM en Voedingscentrum vernieuwde werkafspraken gemaakt over snelle afstemming en eenduidige communicatie bij incidenten en crises.

Hierdoor is beter geborgd dat de overheid, afhankelijk van de ernst en de omvang van een crisis of incident, actuele en zoveel mogelijk eenduidige informatie communiceert, waardoor voor bedrijven en burgers het handelingsperspectief helder is.

De NVWA werkt bij incidenten en crises volgens het uitvoeringsdraaiboek 'afhandelen crisis en incidenten voedselveiligheid'. Met dit draaiboek is de NVWA voorbereid op incidenten en crises op het gebied van voedselveiligheid. Het draaiboek is naar aanleiding van de ervaringen met recente incidenten (*listeria* in diepvriesgroenten en *Salmonella goldcoast* in varkensvlees) en afspraken met de departementen geactualiseerd.

Het gezamenlijk uitvoeringsdraaiboek voedselveiligheid van LNV en VWS is gereed.

De voorbereidingen voor de crisisoefening, die in het najaar van 2019 zal plaatsvinden met alle betrokken partijen, zijn gestart. Een wezenlijk onderdeel van deze oefening is crisiscommunicatie.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Uitvoeringsdraaiboek afhandelen crisis en incidenten voedselveiligheid van de NVWA is gereed	Gereed
2	Binnen de NVWA zijn deskundigen getraind in risicocommunicatie om een rol te kunnen spelen bij de woordvoering in geval van een incident of een crisis.	Gereed
3	Het vroegtijdig informeren van de ministeries bij incidenten is ingeregeld.	Gereed
4	Werkafspraken over snelle afstemming gemaakt met alle betrokken overheidsinstanties omtrent eenduidige communicatie bij incidenten.	Eerste helft 2019 Gereed
5	Het gezamenlijke uitvoeringsdraaiboek voedselveiligheid van LNV en VWS is gereed.	December 2018 Gereed
6	Rolverdeling van communicatie bij crises en incidenten binnen de NVWA, met LNV en VWS en met andere betrokken partijen is verduidelijkt inclusief de aanscherping van de risico-communicatiestrategie.	Eerste helft 2019 Gereed
7	NVWA ontwikkelt een nieuwe handleiding voor communicatie bij incidenten en crises als integraal onderdeel van het incidenten en crisis uitvoeringshandboek NVWA.	Voorjaar 2019
8	Verbetering van de NVWA-website die meer inspeelt op het publieke belang en een goede informatievoorziening bij crisis en incidenten.	Ontwikkeltraject in 2019
9	Crisisoefening uitgevoerd met LNV, VWS, NVWA, NCAE en de eiersector.	2019

Werkgroep versterking zelfregulering eierketen: aanbeveling 14

De overheid² maakt duidelijke afspraken met de eierketen over het delen van incidenten en signalen, zodat de eierketen tijdig kan optreden om risico's te beperken. Het verdient aanbeveling om IKB Ei hierbij te betrekken, zodat ook binnen het kwaliteitsschema maatregelen genomen kunnen worden.

Voortgang acties

Schemabeheerder IKB Ei werkt aan het doorvoeren van aanpassingen, zodat aan criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen kan worden voldaan en het schema kan worden getoetst door de NVWA alvorens het geaccepteerd kan worden op ketenborging.nl.

Zodra IKB Ei als schema is geaccepteerd op ketenborging.nl kan de NVWA ook informatie delen met aangeslotenen op IKB Ei en zorgen voor vastlegging in een informatieprotocol, om risico's te beperken.

De NVWA heeft inmiddels de werkwijze ten aanzien van het melden en verwerken van signalen duidelijk gemaakt aan de sector. Ook organiseert de NVWA periodiek overleg tussen publieke en private deskundigen van de eiersector voor afstemming van risico's, verschuivingen en het oppakken van signalen uit de markt. In het ketenoverleg van de NVWA met de eiersector worden de resultaten van de monitors kritische stoffen en het nationaal plan residuen regelmatig besproken.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	IKB Ei heeft zich gemeld bij de NVWA, voor toetsing tegen de criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen.	Gereed
2	Schemabeheerder IKB Ei voert aanpassingen door, zodat aan criteria van de Taskforce Voedselvertrouwen kan worden voldaan en biedt het opnieuw aan de NVWA, daarna start toetsingsproces door NVWA.	Eerste helft 2019
3	De NVWA heeft branche-overleg eierketen-NVWA ingeregeld.	Gereed
4	NVWA maakt werkwijze ten aanzien van het melden en verwerken van signalen duidelijk aan de sector.	Voorjaar 2019 Gereed
5	De NVWA organiseert periodiek overleg tussen publieke en private deskundigen voor afstemming risico's, verschuivingen en oppakken signalen uit de markt.	Voorjaar 2019 Gereed
6	De NVWA deelt informatie om risico's te beperken met aangeslotenen IKB Ei mits schema is geaccepteerd op ketenborging.nl en legt onderliggende werkwijze vast in een informatieprotocol.	Midden 2019

² In deze de NVWA als eigenaar van deze aanbeveling van de werkgroep.

3.6 Afstemming handhavingsbeleid met de EU

Aanbeveling 16

Zorg spoedig, vóór er een volgend incident optreedt, voor een goede afstemming van het handhavingsbeleid van de lidstaten van de EU zodat verschillend optreden tussen de nationale toezichthouders zoveel mogelijk wordt vermeden. Zorg tevens dat ten tijde van incidenten of crises effectieve afstemmingsmechanismen beschikbaar zijn.

Voortgang acties

LNV en VWS zetten zich samen met de NVWA continu actief in tijdens relevante Europese overleggen om aandacht te vragen voor de verduidelijking van verschillen in handhaving, daar waar dat geconstateerd is uit verschillende EU-informatiestromen en incidenten.

De hoeveelheid meldingen en ondersteuningsverzoeken vanuit de Europese Commissie en de lidstaten groeit. LNV, VWS en NVWA nemen het voortouw om binnen de EU de verdere uniforme afweging van deze meldingen te onderzoeken met als doel de efficiëntie van informatie-uitwisseling te verbeteren.

De Europese Commissie heeft, samen met de lidstaten, de crisisaanpak op basis van artikel 55 van de Algemene Levensmiddelenwetgeving (Verordening (EG) nr. 178/2002) geëvalueerd. Op 19 februari 2019 is hierover een nieuw besluit gepubliceerd: (EC) 300/2019. Zo houdt het besluit in dat naar aanleiding van het fipronilincident in 2017 een aantal punten in de crisismanagementaanpak wordt versterkt. De coördinatie door de Europese Commissie bij incidenten wordt versterkt. Er wordt een crisiseenheid ingericht. In de lidstaten moeten crisiscoördinatoren zijn aangesteld, die als centraal contactpunt kunnen fungeren bij de aanpak van crisissen en incidenten en die taken uitvoeren gericht op de crisiscommunicatie nationaal en op het niveau van de Europese Unie. Tenslotte wordt gewerkt aan nauwere samenwerking van de informatie- en waarschuwingssystemen en de laboratoria.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Participatie in relevante Europese overleggen door NVWA.	Gereed
2	De NVWA zet zich samen met LNV en VWS actief in tijdens relevante Europese overleggen om aandacht te vragen voor de verschillen in handhaving, daar waar dat geconstateerd is uit verschillende EU-informatiestromen en incidenten.	Is gestart en wordt gecontinueerd
3	LNV, VWS en NVWA starten overleg met de EU over de afweging en afhandeling van Europese meldingen en ondersteuningsverzoeken.	Eerste helft 2019

4. De ministeries van LNV en VWS

In dit hoofdstuk wordt de stand van zaken weergegeven ten aanzien van de acties die gericht waren aan de ministeries van LNV en VWS.

4.1 Beleidsmix die zelfregulering en naleving stimuleert

Aanbeveling 17 Commissie Sorgdrager

Erken de verantwoordelijkheid voor het stelsel van voedselveiligheid en zorg voor een evenwichtige, toezichtondersteunende beleidsmix die een betrouwbare zelfregulering in de sectoren stimuleert en de naleving van voedselveiligheidsvoorschriften bevordert.

Werkgroep versterking zelfregulering eierketen, aanbeveling 21

Onderzoek, onder regie van het ministerie van LNV, hoe overheid en eierketen de aanbevelingen in het eindrapport van de werkgroep versterking zelfregulering eierketen ook kunnen toepassen op bedrijven die niet deelnemen aan IKB Ei; neem daarbij de instrumenten toezicht, algemeen verbindend verklaring, regelgeving en ketenafspraken mee.

Voortgang acties

In de Kamerbrief van 25 juni 2018 hebben de minister van LNV en de minister voor MZS hun stelselverantwoordelijkheid voor voedselveiligheid bevestigd. De ministeries zorgen voor een goed stelsel van wetgeving en toezicht & handhaving op de voedselveiligheid. Het stimuleren van de zelfregulering door het bedrijfsleven maakt een belangrijk onderdeel uit van de stelselverantwoordelijkheid. De ministeries hebben afspraken gemaakt met het betrokken bedrijfsleven over versterking van deze zelfregulering.

Overleggen met de eiersector

Voor een goede afstemming van de gezamenlijke doelen komen de ministeries van VWS en LNV, de NVWA en de eiersector op structurele basis bij elkaar. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager is er sinds juli 2018 een bestuurlijk overleg (Directeur-generaal Agro van LNV, Directeur-generaal Volksgezondheid van VWS, Inspecteur-generaal NVWA) met de bestuurders uit de eierketen. In dit overleg informeren de partijen (eiersector, NVWA, LNV, VWS, CBL, FNLI) elkaar over de voortgang van de aan hen gerichte aanbevelingen in het rapport van de Commissie Sorgdrager. Dit overleg vindt in ieder geval plaats totdat duidelijk is dat de aanbevelingen van de Commissie goed zijn opgevolgd.

Versterking IKB Ei

De werkgroep 'eiersector' (met LNV, VWS, NVWA en de eiersector) heeft een inventarisatie gemaakt van activiteiten en instrumenten (inclusief voor- en nadelen) waarmee het kwaliteitssysteem IKB Ei versterkt en beter geborgd kan worden. Tevens is gekeken naar mogelijkheden om de deelname aan het kwaliteitssysteem te stimuleren. Er is onder andere gekeken naar de mogelijkheid om afspraken te maken met afnemers over het opnemen van eisen in hun leveringsvoorwaarden en het op onderdelen inzetten van algemeen verbindend verklaren (AVV) van private afspraken. De komende maanden zullen deze voorstellen worden uitgewerkt, op haalbaarheid worden beoordeeld en daar waar mogelijk worden uitgevoerd.

Kennis over voedselveiligheid

De Commissie Sorgdrager constateert dat de kennis in de sector op het terrein van voedselveiligheid momenteel tekortschiet. Door de hierboven genoemde werkgroep met de eiersector wordt ook bekeken op welke manier deze kennis in de eiersector vergroot kan worden, aanvullend op de acties die de eierketen zelf al op zich heeft genomen zoals de instelling van het kennisloket (zie aanbeveling 5). Er wordt onderzocht of aanvullende ondersteuning vanuit de overheid nodig is. Mogelijkheden hiervoor zijn de opzet van kennisnetwerken, studiekringen en projecten vanuit de Topsector Agri&Food.

Zelfregulering overige sectoren

De acties in de eierketen en de resultaten daarvan om de voedselveiligheid goed te borgen zijn ook van belang voor de zelfreguleringssystemen in andere plantaardige en dierlijke sectoren. Om die reden hebben de ministers van LNV en MZS deze sectoren in december 2018 aangeschreven met de vraag welke acties er naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager en de aanbevelingen van de Werkgroep Versterking Zelfregulering in de Eierketen door de betrokken sectoren al zijn ondernomen of nog ondernomen gaan worden. Ook de Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO) heeft een deze sectoren gevraagd een traject te doorlopen zoals dat bij de eiersector. Concreet betekent dit dat van elke productieketen wordt gevraagd een vergelijkbaar traject te doorlopen zoals de eierketen dat nu doet. Het actief stimuleren en (financieel) ondersteunen van zelfregulering op een vergelijkbare wijze als bij de eierketen is gebeurd, behoort daarbij tot de mogelijkheden.

Om hier uitvoering aan te geven is er door beide ministeries gesproken met de stichting ketenborging.nl, FNLI en LTO om de mogelijkheden te verkennen. Het voorstel dat de komende maand concreet wordt uitgewerkt, is dat er een aparte kernwerkgroep wordt opgericht. Deze kernwerkgroep zal de uitwisseling van kennis en de samenwerking tussen de verschillende sectoren vormgeven en het proces aanjagen. Voor het leiden van deze werkgroep wordt een onafhankelijk voorzitter gezocht die sturing kan geven aan de werkgroep. De ministeries zijn voornemens om dit proces financieel te steunen en zullen uiteraard ook inhoudelijk betrokken blijven. Het doel van dit traject is om te bevorderen dat alle sectoren een adequaat zelfreguleringssysteem hebben. Enkele sectoren zijn al aan de slag gegaan met een analyse van de versterking van de zelfregulering zoals de pluimveevleessector en het groentenfruihuis. Tijdens het traject wordt inzichtelijk gemaakt hoe de diverse systemen ervoor staan en welke acties er nog nodig zijn om uiteindelijk aan te sluiten op ketenborging.nl. Tijdens het debat over fipronil op 7 maart is door de leden De Groot en Geurts een motie ingediend over het actief stimuleren van deelname aan ketenborging van private kwaliteitssystemen (Kamerstuk 26 991, nr. 543). Die motie is aangenomen en wordt met de hierboven beschreven activiteiten uitgevoerd.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Bestuurlijk overleg met als doel: stimulering zelfregulering eiersector (IKB Ei, IKB PSB) en overige zelfreguleringsmaatregelen, opvolging aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager.	Is gestart en wordt gecontinueerd
2	De werkgroep 'eiersector' komt met voorstellen voor versterking van de zelfregulering en stimulering deelname aan IKB Ei.	Voorjaar 2019
3	Kennis pluimveehouders, primaire sectoren: initiatieven zijn verkend en zo nodig opgezet (topsector, kennisnetwerken).	2019
4	Zelfreguleringstrajecten overige plantaardige en dierlijke sectoren zijn versterkt.	2019

4.2 Politieke en beleidsmatige verantwoordelijkheid voedselveiligheid

Aanbeveling 18

Beleg de politieke en beleidsmatige verantwoordelijkheid voor voedselveiligheid eenduidig en sluitend en zorg daarbij voor een passende, duidelijke aansturing en relatie met de toezichthouder.

Het Actieplan Voedselveiligheid gaat niet nader in op aanbeveling 18 van de Commissie Sorgdrager omdat ABD TOPConsult op dat moment werkte aan haar analyse van de verantwoordelijkheidsverdeling en de aansturing van de NVWA. Inmiddels is die analyse gereed; deze heeft tot een aantal (nieuwe) acties geleid die hieronder worden beschreven. De voortgang van deze acties zal terugkomen in de halfjaarlijkse voortgangsrapportages aan de Tweede Kamer.

Voortgang

ABDTOPConsult heeft in februari 2019 een analyse uitgebracht over de verantwoordelijkheidsverdeling tussen LNV en VWS op het vlak van de voedselveiligheid. Op 26 februari 2019 heeft de Tweede Kamer het rapport met de reacties van de ministers van MZS en LNV hierop ontvangen³.

ABDTOPConsult heeft geen grote knelpunten gesignaleerd in de huidige verantwoordelijkheidsverdeling. De ministeries van VWS en LNV hebben ieder vanuit hun eigen rol een verantwoordelijkheid voor de borging van de voedselveiligheid. Het belang van de bescherming van de volksgezondheid en voedselveiligheid prevaleert hierbij altijd boven de economische belangen. ABDTOPConsult heeft wel enkele onduidelijkheden geconstateerd in de huidige taakverdeling. Vóór de zomer 2019 wordt de nadere analyse van deze onduidelijkheden uitgevoerd en is duidelijk welke aanpassingen nodig zijn en op welke termijn ze gerealiseerd worden. Zodra de verantwoordelijkheidsverdeling eenduidig is uitgewerkt zullen wij deze duidelijk communiceren aan het bedrijfsleven en andere betrokken partijen.

ABDTOPConsult doet daarnaast een aantal aanbevelingen met het oog op de versteviging van het stelsel van borging van de voedselveiligheid. Enkele van deze aanbevelingen overlappen met de acties die vanuit het Actieplan worden opgepakt. In de voortgangsrapportage van het Actieplan is de voortgang van deze acties opgenomen. Hieronder een overzicht van de aanbevelingen van ABDTOPConsult en hoe deze worden opgepakt:

- Om de (praktijk)kennis en betrokkenheid bij de departementen op peil te houden, hebben VWS en LNV de capaciteit op het terrein van voedselveiligheid uitgebreid (zie aanbeveling 19/20 van dit Actieplan).
- Om de verantwoordelijkheid voor de borging van het stelsel van zelfregulering te verstevigen, zijn de ministeries van VWS en LNV gestart met een traject om de zelfregulering in private sectoren te stimuleren. De uitwerking hiervan treft u aan in de acties bij aanbeveling 17 van dit Actieplan.
- De werking van de driehoek wordt geëvalueerd: de eigenaar van de NVWA (LNV), de opdrachtgevers (LNV en VWS) en de opdrachtnemer NVWA. In de voortgangsrapportage in april 2020 informeren wij u over de bevindingen van deze evaluatie.
- Het opdrachtgeverschap van de ministeries VWS en LNV aan de NVWA wordt verstevigd. Een gezamenlijk overleg tussen de ministeries van VWS en LNV over de prioriteiten van het kennisgedreven en risicogestuurd toezicht voor het jaarplan 2020 is gestart. Door deze

³ Kamerbrief met kenmerk 2018-2019, 26 991, 538, nr. 4

prioritering op voedselveiligheid vanuit de ministeries van LNV en VWS voor alle domeinen waar de NVWA toezicht houdt gezamenlijk op te pakken, wordt toegewerkt naar één gezamenlijke opdracht voor voedselveiligheid vanaf 2020 (zie de acties bij aanbeveling 19, 20 van dit Actieplan).

- In het najaar van 2019 wordt een gezamenlijke crisisoefening uitgevoerd door de eierketen en de Rijksoverheid (LNV, VWS, NVWA en andere betrokken instituten) (zie de uitwerking van aanbeveling 15 van dit Actieplan). Regelmatig oefenen in de koude fase is essentieel. De ministeries en de NVWA oefenen jaarlijks. In deze oefening wordt altijd aandacht besteed aan de rolverdeling, de (snelheid van) afstemming en de crisiscommunicatie.
- Aandacht voor goede uitleg van enerzijds de noodzakelijke handhaving van de overtreden norm voor voedselveiligheid en anderzijds de korte- en lange termijneffecten voor de volksgezondheid is belangrijk. Op de website van de NVWA wordt de wijze waarop de normstelling moet worden nageleefd, toegelicht. Bij de crisisoefeningen zal aandacht zijn voor goede uitleg van benodigde maatregelen met het oog op de voedselveiligheid.

(Nieuwe) Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Analyse verantwoordelijkheidsverdeling door ABDTOPConsult	Gereed
2	Nadere analyse van onduidelijkheden in de verantwoordelijkheidsverdeling en tijdpad voor eventuele aanpassingen	1 juli 2019
3	Evaluatie werking van driehoek LNV – VWS - NVWA	maart 2020

4.3 Versterking van de NVWA

Aanbeveling 19

Stel de toezichthouder in staat voedselveiligheid tot eerste en belangrijkste prioriteit in het handhavingsbeleid te maken.

Aanbeveling 20

Zorg voor een adequate toerusting van de NVWA zodat zij haar rol als sluitstuk van de voedselveiligheid op effectieve en efficiënte manier kan vervullen. Geef de NVWA de ruimte en de capaciteit zich te ontwikkelen tot een gezaghebbende autoriteit op het gebied van de voedselveiligheid die het vertrouwen geniet van burgers en recht doet aan het belang van Nederland als belangrijke handelspartner in Europa.

Voortgang acties

Opdrachtgeverschap

Er is een start gemaakt om te komen tot meer professioneel opdrachtgeverschap. De ministeries van LNV, VWS en de NVWA spreken gezamenlijk over de prioriteiten voor het komende jaarplan 2020. Hierbij is aandacht voor een integrale afweging van de prioriteiten op het terrein van voedselveiligheid. Met deze aangepaste werkwijze wordt toegewerkt naar een gezamenlijke opdrachtbrief van de ministeries van LNV en VWS aan de NVWA op het terrein van voedselveiligheid. Dit zal vanaf de opdrachtverlening vanaf 2020 volledig gerealiseerd zijn.

Tijdens de begrotingsbehandeling LNV 2019 is door de leden Ladders en Geurts een motie ingediend (en aangehouden) die de Regering verzoekt in kaart te brengen of de NVWA zich bezighoudt met het opstellen van beleid en welke stappen gezet moeten worden om de rolverdeling tussen de ministeries en de NVWA duidelijker vorm te geven. De opdracht is verstrekt aan ABDTOPConsult. In april wordt dit rapport opgeleverd. Op basis hiervan zal waar nodig de rolverdeling tussen de NVWA en beleidsdepartementen worden aangescherpt.

Risicogerichte, slagvaardige en proportionele handhaving

De inzet van de NVWA om haar informatiepositie te versterken, door onder andere het opstellen van ketenanalyses, is een goede ontwikkeling. De Commissie Sorgdrager constateert dat dit nog traag verloopt. Met de NVWA zijn afspraken gemaakt over de planning van de nieuwe ketenanalyses. In 2019 zijn voorzien de ketenanalyses diervoeder- en bloembollenketen, de visketen en een analyse van de naleving op het terrein van de consumentenproducten. De ketenanalyses worden gepubliceerd op de website van de NVWA. De NVWA betreft in het proces van de totstandkoming van de ketenanalyses de relevante partijen (ministeries ,NGO's en het bedrijfsleven), zodat partijen voorbereid zijn op de uitkomsten en zo snel mogelijk maatregelen kunnen treffen.

De kritische prestatie-indicatoren zijn ontwikkeld. Het meten van de prestaties van de NVWA met KPI's vindt stapsgewijs plaats naarmate deze in INSPECT zijn geïmplementeerd. Met de uitrol van dit instrument wordt toegewerkt naar een vernieuwde rapportagewijze aan de ministeries en de Tweede Kamer, waarbij de beschikbare informatie meer in samenhang wordt gepresenteerd. De NVWA zal daarbij ook steeds meer de effecten van het toezicht aan de hand van Kritische Prestatie-indicatoren zichtbaar maken.

Versterking handhavingsinstrumentarium (wetgeving)

Met het ministerie van Justitie en Veiligheid wordt uitwerking gegeven aan het opheffen van ongelijkheid tussen het bestuursrechtelijke wettelijke boetemaximum (Warenwet) en het strafrechtelijke wettelijke boetemaximum (Wet op de economische delicten). Daarbij wordt ook

gekeken of het verschil in strafbaarstelling tussen de Wet dieren en de Warenwet in de Wet op de economische delicten kan worden opgeheven. Vóór de zomer van 2019 wordt in beeld gebracht op welke termijn welke aanpassingen mogelijk zijn.

Door de ministeries van VWS, LNV en de NVWA wordt in kaart gebracht in welke sectoren zich problemen voordoen met het voldoen aan traceringsvereisten (verplichting vanuit artikel 18 van de Algemene Levensmiddelenwetgeving (EG) 178/2002). De interpretatie van dit artikel wordt onder de loep genomen. In het gesprek met betrokken sectoren wordt vervolgens vanaf het najaar 2019 besproken op welke wijze sectoren kunnen toewerken naar een effectieve opvolging van de traceerbaarheidsvereisten. Hiermee wordt het mogelijk dat incidenten sneller kunnen worden afgehandeld.

Om te kunnen komen tot een meldplicht van overschrijdingen voedselveiligheid voor private laboratoria wordt de haalbaarheid en mogelijke invulling van een meldplicht in beeld gebracht. Het gaat om het in beeld brengen van de praktische implicaties van een meldplicht voor bedrijven, private laboratoria en de NVWA. Onderzocht moet worden of een meldplicht juridisch mogelijk is en op welke termijn deze verplichting geregeld kan zijn. Dit onderzoek is vóór de zomer van 2019 afgerond.

Beleidsinzet (nationaal & internationaal)

De ministeries van VWS en LNV zijn verantwoordelijk voor het stelsel voor borging van de voedselveiligheid. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Sorgdrager hebben beide ministeries de capaciteit op het terrein van voedselveiligheid uitgebreid.

De ministeries nemen meer dan voorheen de regie bij de uitleg van de geldende wetgeving op het terrein van voedselveiligheid. De ministeries zijn immers ook aan zet bij het vaststellen van de wetgeving en interpretatie daarvan in Brussel. Het bedrijfsleven kan hiermee de gewenste duidelijkheid worden geboden en eventuele knelpunten kunnen worden meegenomen in het overleg in Brussel. Het ministerie van VWS neemt de 'interpretatie van wetgeving' als standaard agendapunt op in het overleg met het bedrijfsleven, het zogenoemde Regulier Overleg Warenwet.

De Europese Commissie heeft naar aanleiding van het fipronilincident het initiatief genomen voor intensievere afstemming met de crisiscoördinatoren van de lidstaten. In november 2018 is een eerste crisisoefening gedaan met de crisiscoördinatoren van de lidstaten. In dit overleg is de Nederlandse wens voor een meer geharmoniseerde communicatielijnen bij crisissen en incidenten neergelegd.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
Opdrachtgeverschap		
1	Het opdrachtgeverschap via de NVWA-jaarplancyclus wordt versterkt.	Is gestart en wordt gecontinueerd
2	De taakverdeling voedselveiligheid tussen beleid en toezicht is uitgewerkt en zo nodig aangepast.	April 2019
Risicogerichte, slagvaardige en proportionele handhaving		
3	Afspraken worden gemaakt over de nieuwe ketenanalyses.	Voorjaar 2019
4	Toetsing van het effect van het aangescherpte interventiebeleid, de omzetgerelateerde boete en de verhoogde boeteplafonds (via de Warenwet, Wet dieren).	2019
5	De ministeries en de NVWA werken aan de aanpak van	Zie ook actie 4,

	stelselmatig achterblijvende sectoren/bedrijven.	aanbeveling 17, 2019
6	De effectiviteit en efficiency van NVWA-inzet wordt getoetst via de in ontwikkeling zijnde kritische prestatie-indicatoren.	Conform planning van NVWA 2020: totale set operationeel in 2020
Beleidsinzet (nationaal & internationaal)		
7	De ministeries nemen de regie bij het overleg met het bedrijfsleven over de interpretatie van wetgeving.	Is gestart en wordt gecontinueerd, onder andere via het Regulier Overleg Warenwet (ROW)
8	De ministeries en de CFSO zetten in op een transparant en eenduidig handhavingsbeleid bij grensoverschrijdende incidenten.	Doorlopend, in Brussels overleg
9	Uitbreiding van de capaciteit voor voedselveiligheid bij de ministeries (wetgeving en opdrachtgeverschap NVWA).	Voorjaar 2019 Gereed
Versterking handhavingsinstrumentarium (wetgeving)		
10	Samen met JenV zetten ministeries in op de versterking van het handhavings-instrumentarium (wet Bibob, strafbedreiging onderdelen Warenwet via de Wet economische delicten).	2019
11	Samen met NVWA wordt ingezet op aanvullende (wetgevende) mogelijkheden ter versterking van het handhavingsinstrumentarium (traceerbaarheid, meldplicht private laboratoria).	2019

4.4 NCAE en NVWA

Aanbeveling 21

Maak een eind aan de versnippering van het toezicht; stroomlijn het publieke toezicht op de eiersector en breng de taken van de NCAE onder bij de NVWA.

Voortgang acties

In het Actieplan is afgesproken dat de ministeries VWS en LNV, de NVWA en de NCAE gezamenlijk de consequenties van de overdracht van de taken van de NCAE naar de NVWA nader zouden onderzoeken. Tijdens het Kamerdebat over fipronil op 7 maart 2019 is door de leden Geurts, Lodders, de Groot en Dik-Faber een motie ingediend (Motienummer 26991-539). Deze motie is aangenomen en wordt uitgevoerd. Integratie van de taken van de NCAE in de NVWA is nu dan ook niet aan de orde. Daarmee is de eerste actie komen te vervallen.

Het is belangrijk dat toezicht op eenduidige wijze wordt uitgevoerd. De NVWA en het NCAE wordt gevraagd om het publieke toezicht op het terrein van de voedselveiligheid verder te stroomlijnen. De NVWA en het NCAE zullen analyseren waar verbeteringen mogelijk zijn en om te komen met voorstellen om verbeteringen gezamenlijk te implementeren. In de volgende voortgangsrapportage van 1 oktober 2019 wordt ingegaan op deze analyse en de implementatie van de verbetervoorstellen.

Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Opstellen beeld consequenties van over te dragen taken.	Voorjaar 2019 Actie is komen te vervallen.
2	Stroomlijnen van het publieke toezicht.	1-1-2020

5 Acties uit Kamerbrief bij Actieplan Voedselveiligheid

Naast de acties die zijn opgenomen in het Actieplan Voedselveiligheid, is ook een aantal toezeggingen gedaan in de Kamerbrief die het Actieplan begeleidde. Deze acties zijn niet als zodanig opgenomen in het Actieplan Voedselveiligheid. Door ze wel in de voortgangsrapportage op te nemen, wordt de stand van zaken van de uitvoering ervan bijgehouden en wordt erover gerapporteerd aan de Tweede Kamer.

5.1 Analyse samenwerking publieke toezichthouders en certificerende instellingen

Laatste aanbeveling (ongenummerd)

Naast alle genoemde beperkingen van het functioneren van certificerende instellingen en ketenkwaliteitssystemen kan samenwerking tussen publieke toezichthouders en certificerende instellingen een bijdrage leveren aan het beter waarborgen van de voedselveiligheid. Verwachtingen over de werkelijke voordelen van deze samenwerking dienen gebaseerd te worden op een gedegen analyse van de mogelijkheden en beperkingen voor samenwerking en op een helder beeld van de feitelijke kwaliteit van certificaten en certificerende instellingen. De commissie beveelt daarom aan de genoemde punten in kaart te brengen.

Voortgang actie

De analyse van de mogelijkheden en beperkingen voor samenwerking tussen publieke toezichthouders en certificerende instellingen wordt in fasen opgepakt:

Fase 1: analyse van de huidige samenwerking tussen publieke toezichthouders en certificerende instellingen. In deze analyse wordt niet alleen gekeken naar de wijze van samenwerking van de NVWA met certificerende instellingen; ook de wijze waarop andere publieke toezichthouders zoals de inspectie SZW en de ILT dit doen, is onderdeel van het onderzoek.

Fase 2: nadere analyse van de mogelijkheden en aandachtspunten voor de NVWA bij de samenwerking tussen publiek toezicht en certificerende instellingen zodra de acties vanuit dit Actieplan ter stimulering van de zelfregulering dierlijke en plantaardige sectoren tot uitvoering zijn gebracht.

Bij deze analyse zullen de uitkomsten van verschillende trajecten worden betrokken: de resultaten van de verbeteringen die doorgevoerd zijn in de kwaliteitssystemen voor de eiersector, de resultaten van het overleg dat de beide ministeries hebben gevoerd met de plantaardige en dierlijke sectoren over versterking van de zelfregulering in hun sectoren en de resultaten van het initiatief van de Inspectieraad om met een aantal aangesloten inspectiediensten, waaronder de NVWA, de werking van private certificeringssystemen te toetsen. Fase 1 zal worden afgerond voor de voortgangsrapportage in april 2020. Fase 2 wordt uitgevoerd als onderdeel van de evaluatie van het totale Actieplan Voedselveiligheid (zie 5.2).

(Nieuwe) Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Analyse samenwerking toezicht: de analyse maken van de mogelijkheden en beperkingen voor samenwerking tussen publieke toezichthouders en certificerende instellingen die de Commissie Sorgdrager heeft aanbevolen.	Najaar 2020

5.2 Evaluatie Actieplan Voedselveiligheid

Voortgang actie

Het stelsel van borging van de voedselveiligheid wordt bepaald door het niveau van de zelfregulering en het publieke toezicht daarop. Met het Actieplan Voedselveiligheid wordt een groot aantal acties ingezet om dit stelsel te verstevigen. Zodra het merendeel van de acties uit het Actieplan Voedselveiligheid is doorgevoerd, zullen de effecten van deze worden geëvalueerd.

(Nieuwe) Acties	Voorgenomen activiteit en op te leveren product	Gereed
1	Evaluatie van het Actieplan Voedselveiligheid.	Najaar 2020